

SKIPULAGNING ÚRRÆÐA VEGNA STUÐNINGS VIÐ NÁM ÁN AÐGREININGAR

STEFNUYFIRLIT

Stefnusamhengi

Það ríkir aukin viðurkenning meðal allra landa, studd af 24. grein í [Samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks](#), á því að nám án aðgreiningar þjóði bestu námstækifærin fyrir fatlaða nemendur.

Innan Evrópusambandsins (ESB) veitir 26. grein í [sáttmála Evrópusambandsins um grundvallarréttindi](#) leiðbeinandi meginreglu fyrir lagasetningar- og stefnuúrræði ESB til stuðnings við nám án allrar aðgreiningar fyrir fötluð börn. Þetta endurspeglast í [Framkvæmdaáætlun Evrópusambandsins 2010–2020](#), sem styður augljóslega nám án aðgreiningar fyrir fötluð börn í almennum skólum. Ennfremur skuldbindur hún ESB til að styðja, í gegnum [menntunar- og þjálfunaráætlun fyrir árið 2020](#), viðleitni aðildarríkjanna til að fjarlægja lagalegar og skipulagslegar hindranir fyrir fatlað fólk sem kemur inn í almennt mennta- og ævinámskerfi og að tryggja því menntun án aðgreiningar og einstaklingsmiðaða þjálfun á öllum menntunarstigum.

Hins vegar eru hinar ýmsu aðferðir sem notaðar eru við „virkja“ nám án aðgreiningar ákaflega mismunandi og verkefninu Skipulagningu úrræða var hrundið af stokkunum til að veita raunhæf dæmi til að aðstoða ríki við að tileinka sér réttindamiðaða nálgun. Það krefst nýrrar nálgunar, allt frá skipulagningu einstaklingsmiðaðra úrræða (sem byggist oft á greiningu læknis) til skoðunar á því hvernig kerfin eru skipulögð, svo hægt sé að styðja almenna skóla við að mæta þörfum og framfylgja réttindum allra nemenda. Við núverandi aðstæður er einnig þörf á hagkvæmari leiðum til að stýra úrræðum en viðhalda um leið gæðum.

Niðurstöður verkefnisins

Aðildarlönd miðstöðvarinnar hrundu af stað verkefninu Skipulagning úrræða til þriggja ára til að kanna eftirfarandi lykilsurningu: Hvernig eru úrræði skipulögð til að uppfylla þarfir nemenda sem skilgreindir eru með fötlun samkvæmt samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks í umhverfi án aðgreiningar innan skyldunáms?

Unnið var úr rannsóknum, vettvangsheimsóknum og málþingum verkefnisins og voru eftirfarandi þættir skilgreindir sem nauðsynlegir fyrir þróun á námi án aðgreiningar og skipulagningu á skilvirkum stuðningi:

- Skýr hugtakanotkun í tengslum við nám án aðgreiningar.
- Löggjöf og stefna sem viðurkennir samvirkni á milli samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks og [samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins](#) við að forgangsraða réttindum fatlaðra barna og tryggja samræmingu á milli stefnu og framkvæmdar á öllum kerfisstigum.
- Kerfisbundin sýn sem leggur áherslu á þróun „færni fyrir alla“ í menntakerfinu sem heild og hvetur til sterkra tengsla, samstarfs og stuðnings á milli og innan allra stiga (þ.e. á milli stefnumótandi aðila á landsvísu og innan sveitarfélaga, námsstjóra og skólastjórnenda, kennara, annarra sérfræðinga, nemenda og fjölskyldna).
- Ábyrgð allra, sem tekur til allra hagsmunaaðila, þar með talið nemenda, og upplýsir um stefnuákvæðanir til að tryggja fulla þátttöku og árangur allra nemenda, en þó sérstaklega þeirra sem eiga undir högg að sækja.
- Sterk sameiginleg forysta til að stýra breytingum á skilvirkan hátt.
- Menntun kennara og stöðug fagleg þróun fyrir nám án aðgreiningar til að tryggja að kennarar tileinki sér jákvæð viðhorf og taki ábyrgð gagnvart öllum nemendum.
- Skýrt hlutverk fyrir umhverfi sérfræðinga til að þróast sem stuðningsmiðstöðar til að auka færni almennra skóla og tryggja gæði úrræða og viðurkenndan faglegan stuðning við fatlaða nemendur.
- Skólaskipulag, kennsluaðferðir, námskrá og matsaðferðir sem styðja jöfn tækifæri til náms fyrir alla.
- Skilvirk notkun úrræða með samstöðu og samvinnu, sem skilar sveigjanlegum og samfelldum stuðningi frekar en úthlutun fjármuna til tiltekinna hópa.

Almennt samþykki er um þessi atriði í útgefnum rannsóknarniðurstöðum og í nýlegum verkum miðstöðvarinnar, eins og [Lykilatriði sem stuðla að gæðum menntunar í skólum án aðgreiningar](#) (2011), og einnig í vinnu við verkefnið Skipulagning úrræða.

Tilmæli

Eftirfarandi tilmælum, sem byggð eru á meginniðurstöðum verkefnisins, er beint til stefnumótandi aðila og þau miða að því að bæta stuðningskerfi fyrir alla nemendur, sérstaklega fatlaða nemendur í almennum skólum.

Réttindi og þátttaka barna

Stefnumótandi aðilar þurfa að:

- Endurskoða landslög og menntastefnu til að tryggja að hvort tveggja sé í samræmi við og styðji með virkum hætti meginreglur í bæði samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins og samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks og staðfesta réttindi allra nemenda til fullrar skólapátttöku með eigin jafningjahópum. Þetta myndi sérstaklega taka til:
 - réttar til náms án aðgreiningar;
 - afnáms misréttis á grundvelli fötlunar;
 - réttar barnsins til að láta skoðun sína í ljós;
 - aðgangs að aðstoð.

Skýrleiki hugmynda og samræmi

Stefnumótandi aðilar þurfa að:

- Skýra hugmyndir um nám án aðgreiningar yfir og á milli námsstiga sem áætlun sem eykur gæði og jafnræði fyrir alla nemendur og tekur á slakri stöðu í öllum illa stöddum hópum, þar með talið hjá fötluðum börnum. Allir stefnumótandi aðilar á sviði menntamála þurfa að taka ábyrgð á **öllum** nemendum.
- Athuga tengsl á milli kerfisstiga (þ.e. á milli stefnumótandi aðila ríkis/sveitarfélags, námsstjóra/skólastjórnenda á hverjum stað, kennara, annarra sérfræðinga og nemenda og fjölskyldna þeirra) og auka við þau með samstarfi og samfelldri samvinnu á milli ráðuneyta og staðbundinnar þjónustu. Slík aðgerð ætti að víkka sjónarhorn, auka gagnkvæman skilning og byggja upp „færni fyrir alla“ í menntakerfinu í heild sinni.
- Skapa hvata fyrir skóla til að hleypa öllum nemendum úr sveitarfélaginu inn og tryggja að matsaðferðir, eftirlit og aðrar ábyrgðaraðgerðir styðji nám án aðgreiningar, og upplýsa um frekari umbætur á úrræðum fyrir alla nemendur.

Samfelldur stuðningur

Stefnumótandi aðilar þurfa að:

- Þróa „samfelldan stuðning“ fyrir kennara, stuðningsfulltrúa og þá sérstaklega fyrir skólastjórnendur með því að nota rannsóknir, samstarfsnet og tengsl við háskóla og kennaraháskóla til að veita tækifæri til starfsþróunar fyrir alla símenntunarhópa.

- Þróa hlutverk sérskóla sem úrræða til að auka færni almennra skóla og bæta stuðning við nemendur. Þörf er á að viðhalda og þróa frekar sérfræðipekkingu og -færni starfsfólks stuðningsmiðstöðva svo það geti veitt skólustarfsfólki stuðning (til dæmis með ráðgjöf og samstarfi) og boðið upp á samstarfsnet sérfræðinga sem mun auka við stuðning fyrir nemendur, eins og þá sem eru með minniháttar fötlun.
- Þróa aðgengilegri námskrá og matsramma og styðja meiri sveigjanleika í kennslu, skipulagi skóla og útdelingu fjármagns svo að skólar geti unnið að nýjum leiðum til að þróa samfelldan stuðning fyrir nemendur, frekar en að setja þá inn í fyrirbyggjandi kerfi.

Nánari upplýsingar eru tiltækar á vefsvæði verkefnisins Skipulagning úrræða vegna stuðnings við nám án aðgreiningar: <http://www.european-agency.org/agency-projects/organisation-of-provision>

IS

<http://www.european-agency.org/disclaimer>